

Dagens Stolta Stad ser tillbaka på den period på 1920-talet när Strömmen, stadens pulsåder, utsattes för en reglering av sällan skådat slag. Det är samtidigt dags för en ny omgång i vår frågetävling.

Inför den nya kraftstationen Bergsbron-Havet utsattes Strömmen för en omfattande reglering. Som här, nedströms Gamlabro, där den mäktiga strömfåran har fyllts igen. Och staden begåvades med en ny park. I bakgrundens mitt skimtar det Swartziska verket och till vänster, gamla sockerbruket Gripen. Till höger skimtar Nyborgs Yllefabrik. De äldre bilderna ur Stadsarkivets samlingar.

Den urgamla, men torrlagda strömfåran under ombyggnaden. Den som så ofta hade avbildats på litografier och målningar. Till vänster ses Långåsens kraftstation, till höger Bomullsspinneriet och Kråholmens kraftstation. I och med regleringen försvann den gamla

Regleringen innebar även att de så kallade Laxholmsfallen, mellan Laxholmen och Smedjeholmen, försvann.

En bild från dåtidens Holmbron, ned mot Bomullsspinneriet och Holmens pappersbruk. Den nya kraftstationen Bergsbron-Havet innebar att stora delar av Strömmen tuktades.

REGLERINGEN

En genomgripande förändring av Strömmen

I den förra omgången av Stolta Stad berättade vi om de förändringar på 1920-talet, vilka ledde fram till den nya parken, Strömparken och det faktum att Spången kapades med cirka 70 meter. Vilket i sin tur föranleder oss att idag se tillbaka på vad som orsakade just de förändringarna. Och här handlade det om att öka kraftutvinningen ur Strömmen.

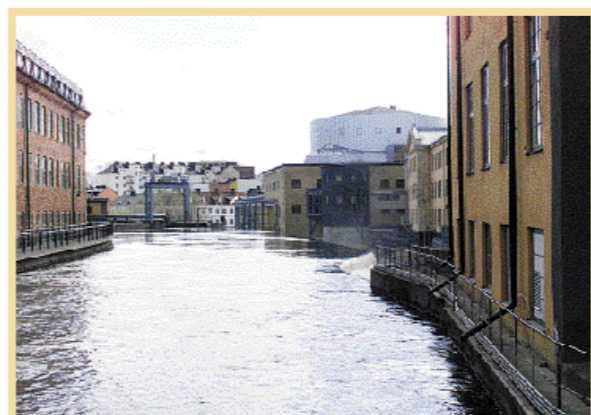
sedan flera hundra år tillbaka var just Strömmens vatten en imponerande kraftkälla, först för kvarndrift och senare för de framväxande industrierna. Under den senare delen av 1800-talet handlade det om

stordrift, nu med turbiner som ersättare för vattenhjulen. Runt sekelskiftet pågick diskussionerna om ett gemensamt kraftverk för alla vattenägare, kring det som vi idag kallar för Industrilandskapet. Under första världskriget omvandlades de diskussionerna till handling. Den pådrivande kraften var Holmens Bruk, med disponenten Carl Wahren i spetsen. Under åren 1915-17 träffade Holmens Bruk ett flertal avtal, vilka gav företaget all vattenrätt mellan Bergsbron och Gamlabro. Målsättningen var att uppföra ett stort

kraftverk för att bättre utnyttja vattenkraften. Kraftstationen Bergsbron-Havet vid Gamlabro uppfördes under åren 1921-23 och kom att innebära den hittills mest omfattande regleringen av Strömmen. Projektet leddes av Holmens ingenjörer, Frank Bensow och Fredrik Gerwin. Själva kraftstationen ritades av arkitekten Ivar Tengbom. namnet bergsbron-havet kom av att man associerade till Strömmens fallhöjd på samma sträcka. Vid Bergsbrons södra fäste sprängdes en

kanal i strömbotten och den gick sedan i en sväng mot den norra stranden. Vattnet fördes här, via en tillloppskanal, vidare mot en stor uppbyggd damm vid den nya kraftstationen. Ingreppet på 20-talet innebar att stora delar av Industrilandskapet förändrades radikalt. Vid den södra sidan av Bergsbron, mot Kvarngatan, torrlades delvis det parti av strömfåran som gick under benämningen Malcolms damm. Den delen utnyttjades efterhand av Holmens Bruk som byggnadsmark. Mellan Laxholmen och Smedjeholmen

försvann de så kallade Laxholmsfallen. Genom den stora uppsamlingsdammen försvann även den ursprungliga strömfåran, ofta avbildad på äldre litografier och målningar. nedströms gamlabro fylldes den breda strömfåran igen. På så sätt begåvades staden med den nya parken, Strömparken. Och på grund av att strömfåran fylldes igen, försvann även behovet en lång gångspång. **Källa:** Holmenöden under fyra sekler av Björn Helmfrid. Norrköpings Historia del VI. LASSE SÖDERGREN

Holmbro vy idag, med en förändring som är total. Inte minst genom den stora uppsamlingsdammen till Bergsbron-Havet, vilket skimtar i bakgrunden.

STOLTA STADS BILDTÄVLING

FRÅGA 1
Den här vackra bron i innerstan har sitt ursprung på 1600-talet, som en förbindelse mellan de västra kvarteren och bebyggelsen nordan än. Den nuvarande bron uppfördes vid sekelskiftet. Men vad heter den?

- Hamnbron
- Bergsbron
- Riksbron

FRÅGA 2
Den här en gång så vackra byggnaden vid Fredriksdalsbron uppfördes på 1920-talet som kontor och försäljningslokal till ett internationellt storföretag. Men vilket?

- Good Year
- International Harvester

FRÅGA 3
Radhusen till vänster på bilden återfinns på adressen Garvaregatan och byggdes som ersättare till ett stort och välkänt byggnadskomplex. Men vilket?

- Norrköpings Bomullsfabriker - Tuppens
- Förenade Yllefabrikerna - Yfa
- DragsAB

Svaret skickar du till
Norrköpings Tidningar, 601 83 Norrköping.
Senast 30 april vill vi ha ditt svar.
Märk kuvertet "Stolta Stad".
Rätta svaren presenteras 8 maj.

De tre först öppnade rätta svaren får var sitt NT-badlakan.

FRÅGA 1	<input type="text"/>	Namn:
FRÅGA 2	<input type="text"/>	Adress:
FRÅGA 3	<input type="text"/>	Postnr:..... Postadress:.....

SVAR TILL STOLTA STADS BILDTÄVLING NR 7

FRÅGA 1 = X
Karl Johan hette kungen som gav skolan dess namn

FRÅGA 2 = 1
Ostra Flicklaroverket var namnet på skolan

FRÅGA 3 = 2
Oskarsskolan var nödbostad efter första världskriget

De tre först öppnade rätta lösningarna har skickats in av:

- Maud Lindahl, Norrköping
- Inger Fischer, Norrköping
- Elise Borell, Norrköping

Ni får var sitt NT-badlakan. Grattis!

